

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนางสาวมนัชนก หมั่นภักดี.....

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๒๔๑๓ ส่วนจัดการต้นน้ำ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ ทำหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า และหน้าห้องผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ อีกหน้าที่หนึ่ง

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน.....รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินของส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า และหน่วยงานในสังกัด การจัดทำค่าของงบประมาณเบื้องต้น การขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม การขอใช้จ่ายเงินรายได้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน การรวบรวมรายงานตามแบบต่าง ๆ ที่กำหนด งานด้านธุรการ และงานสารบรรณทั่วไป งานด้านบุคลากร จัดทำคำสั่ง ต่าง ๆ งานจัดซื้อจัดจ้างหรือจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ ควบคุมและจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับพัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ การเก็บรักษา การใช้ และซ่อมบำรุงพัสดุครุภัณฑ์ การใช้และบำรุงยานพาหนะ

ปฏิบัติงานในการครองงานก่อนเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยสั่งการ โดยผ่านการตรวจสอบ กลั่นกรอง และวิเคราะห์ หนังสือราชการให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ อำนวยการความสะดวกแก่ผู้อำนวยการสำนัก ในการดำเนินภารกิจด้านต่างๆ อาทิ การติดต่อทางโทรศัพท์ การกำหนดนัดหมายงาน การประชุม การประสานงานด้านข้อมูลกับบุคคลภายในและภายนอก จัดเตรียมเอกสารการประชุมต่างๆ

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๒๖๑๘ กลุ่มงานวิชาการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับแนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงมาก ในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในท้องที่สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา)

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ.....กรกฎาคม ๒๕๖๕ – เมษายน ๒๕๖๖.....

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
๒. แนวคิดเกี่ยวกับบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชน
๓. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชน
๔. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน
๕. แผนนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศ
๕. แนวคิดกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน
๖. ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

การจัดการ (Management) หมายถึง การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวนรักษา เพื่อให้กิจกรรมที่ดำเนินการนั้น สามารถให้ผลยั่งยืนต่อมวลมนุษยชาติ โดยหลักการแล้วการจัดการต้องมีแนวทางการดำเนินงาน ขบวนการ และขั้นตอน รวมทั้งจุดประสงค์ในการดำเนินงานที่ชัดเจน จากคำจำกัดความดังกล่าว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวนรักษา เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติได้ใช้ตลอดไป อย่างไม่ขาดแคลน หรือมีปัญหาใด ๆ หรืออาจหมายถึง กระบวนการจัดการ แผนงาน หรือกิจกรรมในการจัดสรร และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการในระดับต่าง ๆ ของมนุษย์ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา คือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พัฒนาการของการจัดการทรัพยากรในประเทศไทย ในอดีตชุมชนต่าง ๆ ล้วนมีระบบจารีตในการใช้ประโยชน์ และการบำรุงรักษาทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพของชุมชนดั้งเดิมอยู่แล้ว แต่การจัดการทรัพยากรของชุมชนดั้งเดิม เริ่มมีปัญหาและสั่นคลอน เมื่อรัฐไทยสมัยใหม่ แยกชุมชนออกไปจากระบบการจัดการทรัพยากร โดยเข้ามาสร้างสิทธิและอำนาจในการจัดการโดยการประกาศพื้นที่อนุรักษ์ จนทำให้เกิดการแย่งชิงฐานทรัพยากรและสร้างความขัดแย้งรุนแรงกับชุมชนและผู้ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น จากผลกระทบที่สำคัญและรุนแรงที่มีต่อชุมชน ซึ่งที่ผ่านมามีตัวอย่างหลายชุมชนที่สามารถจัดการทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน แต่ยังมีประเด็นคำถามสำคัญที่ว่า การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการทรัพยากรนั้น ไม่ได้ประสบความสำเร็จทุกพื้นที่หรือทุกชุมชน เพราะในการจัดการทรัพยากร ชุมชนต้องร่วมกันสร้างกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์และจัดการทรัพยากรร่วมกัน ทั้งภายในชุมชนของตนเอง และการเชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ ในระบบนิเวศที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเดียวกันนั้นด้วย

การอนุรักษ์สัตว์ป่าในประเทศไทย ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฉบับแรก โดยกฎหมายได้กำหนดให้มีบริเวณ สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อรักษาไว้ซึ่งชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่า ซึ่งเรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า คุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า รักษาแหล่งพันธุกรรมสิ่งมีชีวิตและความสมดุลของระบบนิเวศ รักษาไว้ซึ่งแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งแรก คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี ประกาศเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๔

สำหรับสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๒ แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง ได้ประกาศจัดตั้งโดยมีพระราชกฤษฎีกา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑ มีเนื้อที่ ๑๑๓,๗๕๐ ไร่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด ได้ประกาศจัดตั้งโดยมีพระราชกฤษฎีกา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๘ มีเนื้อที่ ๗๙๑,๘๔๗ ไร่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล และจังหวัดสงขลา ซึ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้ง ๒ แห่ง ตั้งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งชุมชนหรือหมู่บ้านมากนัก โดยมีหมู่บ้านและชุมชนบางส่วนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดังนั้น นอกเหนือจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า คุ่มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งรักษาความชุ่มชื้นและคุณภาพของอากาศในท้องถิ่น เป็นพื้นที่กันชน (buffer zone) แล้ว ยังเป็นแหล่งอาหารและรายได้ของคนท้องถิ่น เป็นพื้นที่ผ่อนคลายความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ เป็นแหล่งให้ความรู้ทางธรรมชาติ การศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามที่มีชื่อเสียงอีกด้วย เช่น น้ำตกโตนงาช้าง น้ำตกโตนปลิว น้ำตกบริพัตร ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง หรือน้ำตกมโนราห์ หรือน้ำตกไพรวัลย์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด เป็นต้น ซึ่งมีประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เข้าไปใช้บริการจำนวนมาก เป็นการหมุนเวียนเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับชุมชนในพื้นที่ และประเทศชาติในแต่ละปี จำนวนไม่น้อย แต่ในขณะเดียวกันก็ประสบกับปัญหาที่สำคัญ คือ พื้นที่ป่าไม้ลดลง เพราะถูกบุกรุกทำลาย ประเด็นปัญหาหลักที่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงและเสื่อมโทรมอย่างมากจนไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อประโยชน์ในการขยายผลผลิตทั้งการเกษตรและอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองต่อการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก ความต้องการที่ทำกินทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น การดำเนินการบางด้านของรัฐบาลไม่เหมาะสม ขาดความชัดเจน อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตป่าโดยปราศจากการจัดการเชิงนิเวศที่เหมาะสม การกำหนดพื้นที่ป่าไม้ที่ไม่ชัดเจนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอย่างไม่เหมาะสม การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน อนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ยังไม่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของราษฎรและชุมชนในพื้นที่ยังกระทำอย่างมีขอบเขตจำกัด เป็นต้น ดังนั้น ในการวางแผนการบริหารจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้ง ๒ แห่ง นี้ ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายๆอย่าง และเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการ

ดังนั้น ผู้เข้ารับการประเมิน จึงได้ดำเนินการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) ขึ้น เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อจะได้ทราบว่า อะไรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) และการจัดการมีข้อจำกัดอะไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการจัดทำแผนการบริหารจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ ต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในเรื่องสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ คณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้ง ๒ แห่ง ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดใน

ชุมชนโดยรอบพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) เครือข่ายการมีส่วนร่วม และนำข้อมูลที่ได้รับมารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ด้วยโปรแกรม SPSS สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษา เสนอผลการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อไป

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๑. รายงานผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) จำนวน ๑ เล่ม

๒. แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) อย่างสมดุลและยั่งยืน

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๑. ผลที่ได้จากการศึกษามีประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ในการนำมาปรับเปลี่ยนนโยบาย และกลวิธีการดำเนินงาน ตลอดจนการสนับสนุนและขจัดปัญหา ซึ่งเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา)

๒. นำผลการศึกษาไปพัฒนาการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ (สงขลา) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๑. ความเข้าใจและความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ ทำให้การเข้าสำรวจข้อมูลมีความยุ่งยาก ใช้เวลามากในการดำเนินการ

๒. ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและราษฎรในพื้นที่

๓. ทักษะ ความชำนาญของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับราษฎร

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการดำเนินงานของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สำหรับการนำมาใช้ในการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลมีไม่เพียงพอในเชิงลึก

๒. ระยะเวลาและงบประมาณที่มีจำกัด

๓. การสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ให้ข้อมูลยังไม่ชัดเจน

๙. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีฐานข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจและบริหารจัดการพื้นที่

๒. ควรมีการเน้นการศึกษาหรือวิจัยในพื้นที่เพื่อมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

๓. การร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

- (๑)สัดส่วนของผลงาน.....%
- (๒)สัดส่วนของผลงาน.....%
- (๓)สัดส่วนของผลงาน.....%

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน
(.....นางสาวมนัชนก หมื่นภักดี.....)
วันที่.....๙...../.....มกราคม...../.....๒๕๖๗.....

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นายมีศักดิ์ แก้วกุล)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่ง
(ตำแหน่ง)
วันที่.....
E ๙ ม.ค. ๒๕๖๗
(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(นายณัฐนันท์ ด่านอนพันธ์)
(ตำแหน่ง)
วันที่.....
E ๙ ม.ค. ๒๕๖๗
(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

**แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

๑. เรื่อง แนวทางการจัดการชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

๒. หลักการและเหตุผล

ป่าอนุรักษ์ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ส่วนใหญ่มักเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร มีความหลากหลายของชนิดป่าหลายชนิด เช่น ป่าดิบเขา ป่าสนเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ฯลฯ มีราษฎรและราษฎรไทยภูเขาอาศัยอยู่จำนวนมากบริเวณรอบแนวเขต และพื้นที่ใกล้เคียง ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้จึงยังคงมีอยู่ ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยต่างๆ หลายปัจจัย เช่น วิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีการบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น เป็นต้น จุดมุ่งหมายของการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ คือความพยายามที่จะคุ้มครองรักษาทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญที่จะดำรงไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศทางธรรมชาติ ขณะเดียวกันในช่วงอดีตที่ผ่านมา ภาครัฐได้กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติหลายประการ ทั้งนี้ เพื่อให้คงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติไว้ แต่ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ต้นน้ำหรือพื้นที่สูงของประเทศ กลับพบว่าการตั้งถิ่นฐานของชุมชนจะกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งชุมชนที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานเหล่านั้นทั้งคนกลุ่มน้อย ชาวเขา และการบุกรุกของประชาชนพื้นราบที่ต้องการพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งนโยบายภาครัฐในขณะนั้นเน้นการเคลื่อนย้ายชุมชนออกนอกพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อการรบกวนระบบนิเวศ จนกระทั่งเกิดกรณีพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างกว้างขวาง

ที่ผ่านมา แม้ว่านโยบายของรัฐจะยังกีดกันการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบนพื้นที่สูงก็ตาม แต่สถานการณ์ความขัดแย้งได้บรรเทาลงไปมาก ด้วยเหตุนี้รัฐได้ปรับเปลี่ยนนโยบายจากการผลักดันมาสู่การสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาการตั้งถิ่นฐานหรือชุมชนที่มีที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หรือพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ ๑ A โดยกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินให้มีความชัดเจน มีให้มีการบุกรุกป่าเพิ่มเติม ตลอดจนต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการอนุรักษ์ พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากขึ้น เห็นได้จากในหลายพื้นที่ได้มีการสร้างกติกา กฎเกณฑ์ในการใช้ทรัพยากรตามหลักการอนุรักษ์เพิ่มขึ้น ซึ่งทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับทรัพยากรดินและน้ำอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะพื้นที่ต้นน้ำลำธารเป็นแหล่งเก็บน้ำตามธรรมชาติที่จะให้น้ำแก่ลำธารตลอดปี ดังนั้น หากมีการทำลายป่า ย่อมมีผลกระทบต่อปริมาณน้ำและความเสื่อมโทรมของดินอย่างเห็นได้ชัด การจัดการทรัพยากรในพื้นที่จึงต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต้นน้ำนั้นๆ

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ปัญหาความขัดแย้งในการอ้างสิทธิและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือชุมชนต้นน้ำ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนาน การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จนั้น เป็นเรื่องที่ยากมาก และยิ่งยากมากหากโครงการนั้นมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ความ

ยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากชุมชนในพื้นที่เป็นอย่างสูง หรืออาจกล่าวได้ว่า จำเป็นต้องสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะช่วยลดในการใช้งบประมาณ บุคลากรที่ต้องเข้าไปทำงาน รวมทั้งการอนุรักษ์ดังกล่าว จะไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการจัดการระหว่างรัฐกับชุมชน แต่ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าด้วย และขอเสนอแนวความคิดในการจัดการชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ดังนี้

๑. การทำงานควรอยู่บนพื้นฐานแนวคิดในลักษณะที่ยอมรับว่า คนและธรรมชาติจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัย อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจใดๆ ไม่สามารถแยกคนไม่ให้พึ่งพาธรรมชาติ หรือทรัพยากรได้
๒. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางวิชาการในทุกมิติของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านพื้นที่ สัตว์ป่า พืชพันธุ์ ธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ และนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการบริหารจัดการในแต่ละพื้นที่
๓. การให้ความรู้และทิศทางที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเปรียบเสมือนทรัพยากรสมบัติของประชาชนและชุมชนในพื้นที่
๔. การชี้้นำให้ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เห็นความสำคัญของการมีอยู่ และผลที่ตามมาจากการสูญเสียของพื้นที่ป่าอนุรักษ์และทรัพยากรธรรมชาติ
๕. การส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนและชุมชนในพื้นที่ เพื่อลดการพึ่งพิงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอนุรักษ์และทรัพยากรธรรมชาติ
๖. กำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินให้มีความชัดเจน มีให้มีการบุกรุกป่าเพิ่มเติม
๗. กำหนดกติกาในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร่วมกัน

เมื่อประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่า เล็งเห็นและยอมรับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนในการจัดการหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติก็จะลดน้อยลง ประกอบกับชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จะก่อให้เกิดพลังร่วมในการดำเนินการประการหนึ่งประการใดให้ประสบผลสำเร็จ การที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนนั้น คนเหล่านั้นจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มใจหรือมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นๆ อันจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาหรือการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในที่สุด

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่าเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจัง
๒. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ลดลง
๓. ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของรัฐ
๔. เกิดการจัดระเบียบชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
๕. เกิดกติกาในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร่วมกัน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ มีความตระหนักและความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่ามากขึ้น
๒. ไม่มีการบุกรุกแผ้วถางหรือทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
๓. พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้รับการฟื้นฟูให้สมบูรณ์
๔. ปริมาณแหล่งน้ำในเขตป่าอนุรักษ์มีความอุดมสมบูรณ์ตลอดปี
๕. ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สามารถพึ่งพิงป่าหรือใช้ประโยชน์ทางอ้อมจากพื้นที่ป่าได้ โดยไม่เป็นการทำลายพื้นที่ป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติ

(ลงชื่อ)

(.....นางสาวมนัชนก หมั่นภักดี.....)

วันที่.....๙...../.....มกราคม...../.....๒๕๖๗.....

ผู้ขอประเมิน